

3. Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. К.: Кондор, 2013. 358 с.

4. Лисюк М. Нещасний випадок на виробництві. *Довідник кадровика*. 2009. Спецвипуск № 1. URL: <https://www.kadrovik.ua/category/statt/statt-zhurnalu?page=19>.

Паращук Лілія Георгіївна,
викладач кафедри цивільного права
і процесу Західноукраїнського
національного університету

АНТРОПОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОБМЕЖЕННЯ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19

На конституційному рівні проголошено, що в нашій державі найвищою соціальною цінністю визнаються людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека [1].

Складні та непередбачувані негативні наслідки пандемії у світі, швидкі темпи її поширення призвели до необхідності переосмислення традиційних підходів до забезпечення прав і свобод людини на усіх рівнях – від міжнародного до локального, введення жорстких обмежень прав у різних сферах життєдіяльності суспільства.

За змістом положень ст. 29 Загальної декларації прав людини лише у суспільстві можливий вільний і повний розвиток людської особи, тому кожна людина, будучи частиною суспільства, має обов'язок перед ним. Разом з тим, при здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві [2].

Серед обмежень особистих немайнових прав, які можуть застосовуватись під час пандемії, визначені Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод обмеження права на свободу та особисту недоторканість шляхом законного затримання осіб для запобігання поширенню інфекційних захворювань (ст. 5); права на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції (ст. 8); права на свободу зібрань та об'єднання (ст. 11) та ін [3]. Введення у зв'язку з пандемією карантинних заходів призводять також до обмеження майнових прав, зокрема тих, що виникають на підставі договору. Такі обмеження ускладнюють або навіть унеможливають виконання договірних зобов'язань.

Разом з тим, людина характеризується здатністю пристосовуватись до будь-яких обставин, кардинально змінювати свою поведінку та звички. С. Максимов звертає увагу на людину як істоту «полікомпетентну, наділену найрізноманітнішими нахилами і здібностями»... «У цій відкритості світу і полікомпетентності

укладена фізіологічно-психічна основа свободи дій людини, що виявляється у здатності людини рефлексивно ставитися до умов свого життя, певним чином їх позначаючи й осмислюючи. Вона здатна оцінювати ці умови й на підставі оцінок намагатися їх освоїти: або пристосувати до своїх потреб, або перетворити [4; с. 148].

На шляху до свободи людина здатна й до свідомого самообмеження. «Я можу» далеко не завжди означає те, що «я маю право». Як існують обмеження наших можливостей зі сторони правових норм, так і з боку самої людини. Здатність до самообмеження є важливим аспектом, що характеризує людину. Природні властивості людини допомагають їй визначити характер своєї поведінки як учасника цивільних правовідносин з урахуванням обставин, що склалися.

Карантин, відповідно до ч. 2 ст. 14-1 Закону України «Про торгово-промислові палати в Україні», визначено як форс-мажорні обставини (обставини непереборної сили) – надзвичайні та невідворотні обставини, що об'єктивно унеможливають виконання зобов'язань, передбачених умовами договору (контракту, угоди тощо), обов'язків згідно із законодавчими та іншими нормативними актами [5]. А, отже, ризики за таких умов мають розподілятися між сторонами договору, що передбачає взаємодію двох життєвих світів, самообмеження прав обох сторін, застосування таких людських якостей, як добросовісність, рівність, відповідальність, свобода тощо.

Тимчасові обмежувальні заходи у період пандемії повинні мати на меті збереження не лише життя та здоров'я індивідів, але й договірних зв'язків, які застосовуються практично у всіх сферах життєдіяльності суспільства. Їх розрив матиме вплив й на означені основоположні правові цінності. Дії з боку влади мають бути адекватними обставинам, що склалися, та максимально короткостроковими. Підтвердженням цього є Керівна записка Моніторингової місії ООН із прав людини в Україні «Права людини у період пандемії COVID-19», якою встановлено, що будь-які заходи реагування на пандемію COVID-19 повинні бути пропорційними, необхідними та недискримінаційними [6].

Таким чином, чіткими рамками заходів щодо обмеження цивільних прав у період пандемії COVID-19 мають бути основоположні права людини. Адекватне обмеження правової свободи людини в період пандемії є показником рівня антропологічної спрямованості суспільства та держави.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text>.
2. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

4. Максимов С. Антропологічні основи права. *Філософія права і загальна теорія права*. 2012. № 2. С. 148–155.

5. Закон України «Про торгово-промислові палати в Україні» від 02 грудня 1997 року № 671/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671/97-вр#Text>.

6. Права людини у період пандемії COVID-19. Керівна записка Моніторингової місії ООН із прав людини в Україні. URL: <https://www.globalprotectioncluster.org/wp-content/uploads/ОНCHR-on-COVID-and-human-rights-25-March-2020-UA.pdf>.

Пендюра Максим Миколайович,

в.о. завідувача кафедри теорії держави та права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

НОВА ФІЛОСОФІЯ ЗАДАЧ ПОЛІЦІЇ ЯК СЕРВІСНОЇ СЛУЖБИ В ДЕМОКРАТИЧНІЙ ПРАВОВІЙ ДЕРЖАВІ

Параграф 1 Рекомендацій Rec (2001) 10 Комітету Міністрів державам – учасникам Ради Європи «Про Європейський кодекс поліцейської етики» [1], містить виклад найважливіших цілей поліції в демократичній державі, керованій верховенством права. Забезпечення спокою та закону в суспільстві і є класичними загальними цілями поліції та її головною відповідальністю, яку часто називають завданням забезпечення поліцією «публічного порядку». Це дуже широке поняття включає в себе цілу низку заходів, що здійснює поліція, серед яких можна назвати охорону безпеки і недоторканності осіб (як фізичних, так і юридичних), і майна (як приватного, так і публічного), і застосування закону у відносинах між державою і приватними особами, а також між особами. Дотримання основоположних прав осіб і свобод у тому вигляді, в якому вони закріплені в Європейській конвенції про права людини як завдання поліції, можливо, є, напевне, головною суттєвою рисою поліції, що стоїть на службі суспільства, керованому верховенством права. Ця мета передбачає не тільки окремий обов'язок з захисту цих прав, а й наявність обмежень у діяч поліції при виконанні інших завдань.

Формулювання «зокрема, в Європейській конвенції про права людини» було обране для того, щоб дати конкретне посилення на конкретний правовий інструмент, не заперечуючи при цьому важливості інших документів, що стосуються прав людини. Функція попередження злочинності вирішується по-різному в державах-учасниках, але в більшості випадків зазвичай вважається, що вона належить до загальної відповідальності держави. Попередження злочинності часто поділяється на соціальне попередження та на ситуаційне попередження, обидва з яких належать до відповідальності поліції. Як це впливає з Рекомендації № R (83) 7 Комітету міністрів Ради Європи про участь громадськості в політиці з боротьби зі